

vestnik

GLASILO DOMOBRAŃEV IN DRUGIH PROTIKOMUNISTIČNIH BORCEV

NOTICIERO DE SAN MARTIN

REGISTRO NACIONAL Nº 393.650 - 2-X-1952

III. LETO

San Martín, 1. december 1953

Štev. 3

SVETI VEČER

spet prihajaš s svojo nebeško milino, svetostjo in poezijo, s prelepimi spomini, s tisoč radostmi, ki sem jih užil ob Tvojih svečanostih in praznikih.

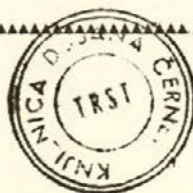
Prijatelj si mi, ki nikdar nisi odrekel gorke ljubezni, katero človek tolikrat pogreša in po kateri često tako srčno zahrepeni! Kot svetel dan si mi bil v življenju — svetel dan o polnoči — ko je bilo toliko teme in mraza kraj mene. S Teboj pa je prišla svetloba in gorkota, da sem se od srčnega prevzetja razjokal v tvojem objemu. Že ko sem v domačem kotu občudoval jaslice, ob blagoslovu kadila domače hiše in ob polnočnici videl, slišal, občutil kot nikoli drugače ne, takrat sem se nasrkal tvoje lepote in miline, ki hodi z menoj kot nebesno sonce s popotnikom!

Ko si se oglasil v podstrešni mrzli sobici dijaka — spet je bil sveti večer v moji duši in drhtečem srcu kot da se od takrat, prvih doživetij, nič ni spremenilo. Ko smo te obhajali v belogardijski postojanki mladi, veseli, srečni, pa domobranci — v bunkerju, ker zlobna pošast nam je hotela vzeti ravno te svete trenutke, pa smo lučko prižgali — Matija je prinesel jaslice in tiho pre-

peval „sveta noč“. Če še tako skromno, a predstavljal si mi vso lepoto, ki jo da človeku borno življenje in božja milost. Pa spet v begunskem taborišču, kjer smo ob skromnih jaslicah božičevali res v duhu svetega večera. Vsa begunska družina, vsa v solzah, ki so kropila borno ležišče in pa rosila preproste jaslice.

Utrujen že sem mislil, da Te bom užival spet v naši hiši z domačo družino, pa me je zanesel val življenja še dalje še dalje v tujino. Oj pridi letos spet sveti večer, bom že v skromnosti kaj pripravil, da boš spoznal, da se te razveselim v nenehni zvestobi. Sam bom — brezdomec v tujini — pa bom le božičeval z očetom, materjo, brati, nato pa pridejo moji najboljši prijatelji-domobranci. Kramljali bomo kot nekdaj, spomine obujali, jaz vem, da mi boste šepetali: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem, ki so Bogu po volji — mi smo se borili za božji svetonočni mir — bitke nismo dobojevali takrat, a dolžnost smo izvršili — uživamo božji mir, ker so naše žrtve Bogu po volji!“ Boste — prijatelji — povedali tudi kaj o božjem plačilu, da bomo še mi lažje dočakali, ker preizkušnje so trde, dol-

VSEM NAROČNIKO, DOPISNIKOM, PRIJATELJEM VESTNIKA IN VSEM PROTIKOMUNISTIČNIM BOJNIM IN IDEJNIM BORCEM ŽELIMO VSO MILINO SVETEGA V EČERA IN BLAGOSLOV BOŽIČA!

ge, skeleče! Pa ti, sveti večer, mi boš kaj povedal, če je v naši domovini še ona milina Božiča kot nekdanj.

O sveti večer, obriši nam brezdomcem grenke solze, prenesi nas v domači

kot — pred naše jaslice, v preprosto našo cerkev polno svetlobe, polno petja, polno znancev in prijateljev, da nas boš poživil z novo lepoto za nadaljno pot v tujini, ki je še ni videti konca.

Noche de paz

Noche de paz,
noche de amor!
Todo duerme en rededor,
solo velan mirando la paz
de su Niño en angelical paz
José y María en Belén
José y María en Belén!

Noche de paz, noche de amor
en los campos al pastor
coros celestes proclaman salud
Gracias y glorias en su salud!
Por nuestro buen Fedentor,
Por nuestro buen Redentor!

Sveta noč, blažena noč!
Vse že spi, je polnoč,
Le Devica z Jožefom tam,
V hlevcu varuje Detece nam,
Spavaj Dete sladko,
spavaj Dete sladko.

BOŽIČ POGREŠANIH

Božič. Zvonenje razlega se v širje,
v domu ubožnem hojka stoji,
zamišljen postavljam po mahu pastirje
in hlevček v soju brleče luči.
Daleč čez morje in gore snežene,
misli neugnane, spomini hité,
tja, kjer nekoč okrog hojke zelene,
gnetli pri jaslicah smo se smeje.

Danes premnogi ti niso več z nami,
krije jih ruša, zasnežena plan,
nam pa polnijo oči se s solzami,
ko iščemo znance ob hojki zaman.
Bratje in sestre, kjerkoli že spite,
spomin na Vas med nami živi,
kot da še danes med nami živite,
svečka za Vas med pastirci gori.

BOŽIČ V TABORIŠČU RENICCI

Na svetj večer se je sonce skrilo za Apenini. Mrak se je kmalu umaknil temi, v katero so svetile zvezde ter prinesle mir tudi nam. Druge večere ste lahko slišali prerivanje, zmerjanje, kletvine, vzdih. Tisto noč pa je bil božji mir. Po zelo skromni večerji je vsak odšel v svoj šotor, ki mu je bil dom in njegovi sostanovalci družina. V marsikaterem šotoru je brlela nocoj svečka — bogve, kako je našla pot med te nesrečnike — bile so postavljene jaslice. Bile so skromne, a pristrčne, saj so jih ubogi ljudje sami naredili. Zaslíšal si božične pesmi, iz mnogih šotorov si začul rožni venec in druge molitve. Bila je sama velika prošnja do božjega Deteta, naj reši nas in naše domače. Naše misli so bile v domači hiši, pri materi in očetu, pri bratih in sestrah, pri ženi in otrocih. Kako veliko knjigo bi lahko napisal, ako bi zbral vse svtonočne želje. Bili so mladi fantje, ki so ob spomnih zajokali in se na glas spomnili očeta in matere. In ni bilo nič čudnega. Bili so ukradeni iz materinega naročja in varstva štirinajstletni in pahnjeni nedolžni v strašno trpljenje. Le nekaj je bilo tako srečnih, da so tik pred prazniki prejeli pakete od doma, ki so jih bratsko razdelili.

Bil je popoln mir. Vsako noč smo preje

poslušali težke detonacije letalskih bomb, ki so padale na mesta v južni Italiji, a sveti večer je bil popolnoma miren.

Pozno v noč smo se razgovarjali. Marsikaj je prišlo v pogovor. Okrog polnoči pa nas je premagal spanec. Ne vem več, ali sem kaj sanjal, le to vem, da tako sladko že dolgo nisem spal kot one noči. Tako je bilo tudi po drugih šotorih. Kar dobro spočit sem se zjutraj dvignil ter odšel po kavo. Bila je vrsta na meni. Ob devetih smo imeli dnevno štetje. Po končanem štetju pa je bila maša na prostem. Poleg oltarne mize so bile postavljene lepe jaslice. Nabralo se nas je kar lepo število. Zapeli smo brez vsake vaje: Sveto noč, Glej, zvezdice božje, Kaj se vam zdi, pastirčki vi in Večerni zvon.

Maševal je star frančiškan, zelo dober človek. Zajokal je, ko je zagledal sestradano in zapuščeno množico okrog sebe. Bili smo res kot ubogi pastirčki na prvi sveti večer pri Betlehemu.

Po končani maši pa se kar nismo mogli raziti. Toplo sonce je dobro delo našim izsušenim in izčrpanim telesom. Prijatelj je segel prijatelju v roke s toplo željo: Pa vesele božične praznike! Daj Bog, da bi jih prihodnje leto praznovali doma!

Nad nami vsemi je bil nek blažen mir, kot da bi poslušali angelske zборе pri jaslicah.

ZAKAJ SMO SE BORILI?

Zgodilo se je pred nekaj tedni v Buenos Airesu, da je na nekem zborovanju Slovencev neki tujec postavil trditev, da je bila slovenska „bela garda“ prav tako zavezница nacističnega okupatorja, kot so to bili ustaši, ki so zapadnim zaveznikom napovedali vojno. Navzoči Slovenci zoper to trditev niso protestirali, čeprav je do dna neresnična in krivična. Tudi ne bi mogli protestirati, ker vodstvo zborovanja sploh ni sprožilo debate. Zato pa dviga naš „Vestnik“ svoj glas v obrambo časti slovenskih protikomunističnih borcev in ponovno pribija sledeča dejstva:

Slovenska protikomunistična vojska ni

bila nikdar vojska kakega političnega režima. Nikdar ni služila nobenim posebnim političnim sistemom in ciljem. Vaške straže, slovensko domobranstvo in druge protikomunistične formacije so nastale le iz kričeče potrebe, da je bilo treba čuvati in braniti slovenske vasi in hiše, slovenske družine in posestva pred roparskimi bandami, ki so od vsega početka hotele uničiti našo svobodo in vsiliti tiranijo komunistične vlade. Slovensko domobranstvo je bilo izključno le protikomunistična in protirevolucionarna vojska.

Čigavi zavezniki smo bili med vojno, to ve vsak pošten Slovenec. Pravilno je rekel predsednik Slovenskega narodnega

odbora dr. Miha Krek dne 4. junija 1950 na velikem zborovanju v Clevelandu:

„Slovenski domobranci so bili goreči borci za zmago zapadnih demokracij. Ne samo, da ni nobena domobranska puška ustrelila na zapadne zaveznike, domobranci so reševali vojake zapadnih zavezniških armad, ščitili njih življenja bolj kot svoja in v najtežjih okoliščinah sredi sovražnega tabora neprenehoma delali za zmago zapadnih zaveznikov, Anglije in Amerike.

Slovenski domobranci so bili odlični borci in nikdar bi slovenska domovina ne bila v krempljih komunizma, če bi slovenska narodna stvar ne bila neusmiljeno izdana in prodana.

Vsako uradno in neuradno očitane, da je bilo domobranstvo neka priprava tega ali onega okupacijskega režima, je laž in kleveta.

Slovenski domobranci niso živi hoteli dopustiti, da bi nad slovensko domovino zavladovala komunistična revolucija. To je bil ves njihov greh in samo zato so morali umreti.“

To so besede dr. Mihe Kreka. In tako mislimo tudi vsi pošteni Slovenci. Ni nas

sram priznati, da smo bili navdušeni za zapadne zaveznike, da smo redno poslušali londonske radijske oddaje, da smo dajali njihovim obveščevalcem vse dosegljive nam informacije o nemški in italijanski vojski in smo verjeli njihovim zagotovilom o bodočem, demokratično urejenem svetu. Do zadnjega dne smo verjeli in zaupali zapadnim zaveznikom. Dne 3. maja 1945 smo jim celo s Tabora v Ljubljani poslali svoje pozdrave.

Bili smo prevarani, za svoje zaupanje strahotno opeharjeni, izdani in prodani, ker sta zmagali laž in zloba, ker je zmagala sovjetska diplomacija, ker je Churchill pristal na zahtevo, da zavezniška ofenziva na Balkanu odpade, ker je Tito postal zavezniški komandant in ker je vsa komunistična propaganda po vsem svetu lagala, da smo bili nacistična in fašistična priprava.

In sedaj po desetih letih se ta laž ponavlja celo med našimi ljudmi, ne da bi se kdo dvignil in povedal, kaj je res in kaj ni res. Če tujec ne ve resnice, bi jo morali pa tembolj naglašati mi, ki resnico poznamo.

STRAHOTE TABORIŠČ

Ni potrebno povdarjati, da se je vodila stroga kontrola o prejemanju paketov.

V začetku decembra je bilo premeščenih v 6. reparto ca. 350 oseb, kandidatov skorajšnje smrti od glada. Umrljivost je dosegla že 6 oseb na dan. Pod strogo, skoro vojaškim redom, je zastopnik akcije „vladal“ nad to množico. Določil je uro obveznega vstajanja, gibanja, umivanja in čiščenja. Sistematično je izrabljal zmogljivost razkuževalnega kotla in v kratkem času spremenil umazane prostore v čiste sobe. Umrljivost ni bila samo radi glada, pač pa tudi radi prekomernega poleganja in ušivosti. Vsi prebivalci tega oddelka so bili označeni od komisije kot a (alfa) aile z drugimi besedami: zapisani smrti v prihodnjih dneh. Število se je dnevno krčilo in zopet dopolnjevalo. Oni, ki so izpadli iz številčnega stanja so našli pri počitku v taboriščni kapeli, na njih mesto pa je prišel novi kandidat. S. A. je mrzlično zbiral skromna darila ter jih nato delila

internirancem pod a vsak dan in pod b (beta) vsak drugi dan, vedno na podlagi komisijskih ugotovitev.

Kot nekako strokovno dopolnilo akcije se je ustanovil zdravniški krožek. Bili so to civilni in vojaški zdravniki v skupnem 16 doktorjev medicine pod vodstvom kirurga dr. Arko. Z ustanovitvijo tega krožka se je uvedla brezplačna zdravniška služba in preko nje zveza z domovino, iz katere so prihajala v paketih zdravila, ker Lahy so poznali samo vse-mogočno zdravilo „aspirin“.

Približal se je božič. Po vlažnih prostorih taborišča so se pojavile jaslice vseh mogočih oblik, iz kakršnega materiala in vešče roke so pač izšle. Po nekod so celo napravili iz paketnih deščic okorno božična drevesca, okrašena s stanijol papirjem. Kljub tragičnemu životarjenju, je vse taborišče zadihalo v prazničnem razpoloženju — in praznikov tako nismo ločili od delavnikov. Nezadostna hrana, trpinčenje, glad, uši, laške puške in bodeča žica ni moglo zatreti stop-

njujočega se pričakovanja največjega praznika. Celo komunistično blebetanje skrupulanih gesel o zastarelosti množic ni prav pri nobenem rodilo zaželenih izlivov „naprednosti“. Vsakdo se je poglubil sam v sebe in otožne misli so mu plavale k dragim v daljni domovini. Obujale spomine na dom, svojce, na ves oni košček njemu ljubega sveta.

Vsakdo je premišljeval o snegu, mrazu, polnočnici in poticah. Malo se je govorilo, kar tudi ni bilo potrebno, saj smo se molče bolje razumeli.

Ta večer je socialna akcija delila izredne obroke. V veliki posodi si bile zmešane sardine iz konzerv s čebulo in krompirjem. V velikih zabojih pa so bile pomaranče, jabolka, prepečenec, keksi in trdo kuhana jajca. Vse plod potrpežljivega zbiranja, darežljivosti in nakupa. Akcija je namreč uvedla davek 50 centesimov na vsak v kantini kupljen liter vina in tako vzela onemu, ki je imel ter

dala pomoči potrebnemu. Popivanje v gostilnah kot: „Jaka“, „Kranjski Janez“, „Zajček“, „Bar-bič“ (Barbič) i. dr., je nehote dajalo hrano umirajočim v 6. repartu. Dnevno se je iztočilo tudi po 700 litrov vina, ne ravno dobrega in večkrat zelo košččenega; čigar cena se je sukala okoli 2 cigaret ali 7 lir. Z vinom je „colonello“ zaslužil in zato ga je bilo, kolikor so ga taboriščniki prenesli.

Ta božični veer sem odšel z delilci pomoči socialne akcije v „filo smrti“. Za čistim hodnikom in vežo se mi je odprl strahoten pogled v tihe sobe — mrtvašnico. Na spodnjih ležiščih pogradov so ležale v vojaške deke zavite osebe. Niso spale. Velike oči so nas iz vdrtih duplin trudno opazovale, ne da bi se premaknile in edino kratki suhi kašlji so motili od časa do časa strahotno tišino. In vendar je bilo v fili enako število ljudi kot v ostalih, kjer nisi radi hrupa razumel soseda. Ta tišina, je bila tišina pokopališča.

PISMO DOM. GASTNIKU STANETU

Dragi prijatelj Stane!

Prečital sem Tvoje pismo, ki si ga poslal časopisu „Slovenska država“ in v katerem pišeš, da si bil domobranski častnik. Ker sem bil tudi jaz domobranski častnik, sem Tvoje pismo z zanimanjem prečital. Po prečitaniu pa se mi je zdelo potrebno, da na nekaj Tvojih pripomb odgovorim v našem domobranskem glasilu.

V Tvojem pismu čitam med drugim tudi sledeče misli: „Kot bivšemu domobranskemu poveljniku mi je prav hudo, da je domobranska stvar od strani „naših politikov“ (mislim, da me razumete) zatrta. Vsakoletno objokavanje — to je vse. Grozne žrtve, ki jih je doprineslo slovensko domobranstvo, niso bile politično izrabljene in izgleda, kot da so bile zastonj. Vaš časopis je edini, ki to lahko izpelje, kajti tuk. Šmartinski Vestnik nadaljuje z objokovanjem, noče pa politično izrabiti domobranske ideje (podčrtal jaz) ...“

Dragi prijatelj Stane! Ako si pazno prečital vse šmartinske Vestnike (sedaj se imenuje samo „Vestnik“ — Glasilo domobrancev in drugih protikomunistič-

nih borcev), si moral opaziti, da vsebujejo posamezne številke prav različno vsebino: načelne članke, zgodovinske opise, osebne spomine, seznam pobitih domobrancev in drugih protikomunističnih borcev itd. Vsi ti članki so pisani v globokem narodnem, krščanskem in protikomunističnem duhu. Da bi Vestnik samo nadaljeval z objokovanjem, ni mogoče reči. Da pa spomin na naše najdražje vzbuja dostikrat težko bol in izvabi tudi solzo iz naših oči, je pa to čisto naravno. Kadar se naših rajnih junakov ne bomo več spominjali, tedaj bomo res lahko rekli, da je naša domobranska stvar „zatrta“ in pozabljena. Toda danes, hvala Bogu, temu ni tako. Vsakoletne spominske proslave gotovo niso samo objokavanje rajnih, ampak so več, so spomin in opomin za nas žive, da bomo vredni največje žrtve, ki so jo naši pobiti junaki položili domovini na oltar.

Poleg vsakoletnih spominskih proslav, ki se vrše na vseh krajih, kjer živi še kak protikomunističen Slovenec (samo v Velikem Buenos Airesu so bile letos štiri proslave), je po naših časopisih, revijah, koledarjih, itd. vse polno lepih in globokih člankov o domobranstvu in naši pro-

tikomunistični borbi sploh. Po naših društvih se vrše predavanja o istem predmetu.

Praviš, da naš Vestnik noče politično izrabiti domobranske ideje. Tega ne razumem dobro. Kako naj Vestnik to stori? Ali naj ustanovi svojo politično stranko? Mislim, da bi bilo to zelo napačno. Domobranstvo je bila slovenska narodna vojska, ki je ščitila vse Slovence, ne glede na njih politično pripadnost in ki je stala nad strankami. Tudi danes mora stati izven strank, in konec bi bilo domobranske ideje, ako bi se je hotela polastiti kaka politična stranka ali skupina. V čast našim političnim strankam pa bodi povedano, da ni do sedaj nihče niti poskušal vpreči domobranstva v svoj politični voz.

Kako naj se torej domobranska ideja politično izrabi? Morda si mislil tako, da naj se svetu prikaže kot vojska, ki je že tedaj nastopala proti komunizmu, ko so zapadni „zavezniki“ še paktirali z

njim. Iz tega naj bi sledilo, da ima naša domovina pravico do boljše usode, kot pa jo uživa danes. Skratka: svet je treba o našem domobranstvu, o naši vetrinjski tragediji vedno na novo obvešati. — Če si, dragi prijatelj, tako mislil, potem si prav mislil. Na ta način naj se le politično izrabi domobranska ideja. Pri tem pa moramo biti pravični in moramo priznati, da se je na tem polju vendarle mnogo storilo vključno najbolj neugodnim armeram, ki trenutno še vladajo na zapadu (paktiranje in podpiranje Tita). Tudi do naših politikov moramo biti v tej stvari pravični. Gotovo se bodo v bodočnosti pokazali dobri sadovi vseh naših naporov, ki gredo za tem, da ohranimo živo domobransko idejo.

Dragi Stane, iskreno Te vabim, da pristopiš v krog sodelavcev našega „Vestnika“ in pomagaš utrjevati in širiti domobransko idejo.

Z domobranskim pozdravom

Tvoj Anton

DEJANJA GOVORE

Avtomobil, na katerem sem bil jaz, je odpeljal okoli 9 zvečer. Vozili smo se približno eno uro v smeri proti Hrastniku po nekih stranskih poteh. Po približno enourni vožnji je avtomobil ustavil v meni nepoznanem gozdnem kraju. Morali smo izstopiti. Podili so nas v teku v hrib približno 10 minut. Sredi tega pota so nas sezuli tako, da smo pot nadaljevali bosi. Šli smo preko male planjave, na drugi strani pa sem opazil v gozdičku več karbitnih svetilk, s katerimi je bilo naše morišče razsvetljeno. Opazil sem večjo jamo, proti kateri so nas peljali. Jama je bila dolga približno 10 m in globoka do 6 m. Morala je biti to neka prirodna jama, ker je bila nepravilnih oblik in ni bilo nikjer opaziti izkopane zemlje. Do polovice je bila napolnjena s trupli mojih tovarišev, katere so pobili prejšnje večere. Okoli jame so stali partizanski stražarji. Bilo nas je 10 parov, dva in dva skupaj zvezana, jaz sem se nahajal v sredini; govorili nismo, ker smo se zavedali, da so to zadnji trenutki našega življenja. Vsak se je na tihem poslavljajal od sveta in svojih dragih.

Pred nami sta stala dva partizanska

krvnika in polnila svoje revolverje. Zadnji par naše skupine ni mogel zdržati tega groznega prizora in je zato poskušal pobegniti. Že po nekoliko korakih sta oba padla izrešetana od rafalov partizanskih brzostrelk. Par po par so vodili na rob jame tako, da so gledali v jamo. Za vsako žrtvijo se je postavil partizanski morilec in s strelom v tilnik moril nedolžne žrtve.

Prišel sem jaz na vrsto. Stopil sem na rob jame, polne trupel mojih tovarišev, ki so se zvijali v smrtnih krčih. Skozj nočno tišino so se razlegali kriki in kričanje, ter hropenje umorjenih žrtev. Zaprl sem oči in sklonil glavo pričakujoč konca, med tem časom pa je moj morilec za menoj ponovno polnil svoj revolver. Bil so tako dolgi trenutki, prava večnost. Čakajoč na smrt sem napravil še enkrat obračun svojega življenja in odpustil svojim morilcem. Moj krvnik me je udaril s pestjo pod brado, rekoč „glavo gor“, prijel me je z roko za mojo levico, takoj nato sem slišal pok pištole in občutil udarec na tilnik. Skozj možgane je šla edina beseda „konec...“ Ko sem padel v jamo, je postalo okoli mene vse črno in izgubil sem zavest.

Ko sem se zbudil, sem opazil, da sem se med padcem odtrgal od svojega tovariša, s katerim sem bil skupaj zvezan, vendar pa sem imel še vedno zvezane roke na hrbtu. Bil sem ves krvav od svoje lastne krvi, še bolj pa od krvi mojih pobitih tovarišev. Tudi sem bil oškropljen po vsem telesu s človeškimi možgani, na mene pa so še kar naprej padala trupla mojih tovarišev, ki so jih še streljali. Po veliki večini so bili to Slovenci. Okoli mene v jami so hropeli in vzdihovali ne popolnoma ubiti tovariši, ter kričali na pomoč. Med temi klici sem zaslišal tudi glas nekega Nemca, ki je prosil še za en strel, po dialektu sodeč, je bil to Kočevski Nemec. Parkrat je v jamo skočil partizan in divje streljal v smrtnem boju se zvijajoča trupla. Med tem časom, ko sem prišel k zavesti, so pripeljali tudi dva avtomobila žensk, samih Slovenk različne starosti. Predno so jih postrelili, so vse do golega slekli, kar sklepam po surovem govorjenju in norčevanju, ki so ga uganjali partizani z ubogimi žrtvami. Ko se je namreč neka starejša ženica branila sleči do gole, so ji partizani dejali: „No mamca, vrzite tudi tiste hlačke dol.“ Videl sem pa tudi gola ženska trupla v jami. Teh žensk je bilo okrog 50 po številu.

V času, ko so ga imeli na razpolago med eno in drugo skupino, so partizani za zabavo in iz dolgega časa streljali s strojnicami modela 42, metali ročne bombe in streljali z brzostrelkami. Čim sem se prebudil iz nezvesti, sem takoj začel misliti na beg iz te grozne jame. Čeravno je bilo temno, sem ogledal položaj in ugotovil, da je en del jame že čez polovico napolnjen z mrličmi. Skušal sem se z zvezanimi rokami prevaliti do dotičnega mesta, pa je stražar opazil moje premikanje. Tudi sem opazil, da je stražar postal pozoren, zato sem se prevalil v najtemnejši kot jame, preje predno je stražar med vzklikom: „Glej ga, hudiča belega, še ni crknil,“ skočil v jamo na dotično mesto in začel divje streljati v tamkaj ležeče truplo. Šele, ko mu je tovariš dejal, „pusti, ga, saj je crknil, saj vidiš, da mu že možgani ven gledajo,“ je prenehal in odšel iz jame.

Proti jutru, ko je streljanje popolnoma prenehalo in je ostalo le nekaj stražarjev okoli jame, sem opazil, da se v

jami premika proti meni neka postava, ki mi je brez besed razvezala roke. To je bil tudi eden od ustreljenih žrtev, ker sem mu opazil veliko rano na glavi. Dejal mi je samo, sedaj bova po pobegnila. Takoj sem skočil na rob jame, za menoj pa moj neznanec. Partizanski stražarji so pričeli takoj streljati iz vseh orožij na nas. Tekel sem po bregu navzgor, nato se nekaj časa valil, pa zopet tekem, dokler nisem prišel iz območja partizanskega ognja. Kaj se je z nenazadnje zgodilo, mi ni znano. Pričelo se je že svitati, ko sem prišel do nekega potoka, kjer sem se za silo umil in odstranil s sebe možgane in kri. Iz tega mesta sem videl v jugozapadni smeri Hrastniško dolino s Hrastnikom. Sodeč po legi bi bilo mesto, kjer so nas streljali, Stari Hrastnik, ker sem videl v bližini samo nekaj hiš in ta jama se mi je zdela kot opuščeni rudnik. Od izgube krvi in izčrpanosti nisem mogel več nadaljevati poti, temveč sem na mestu počival in celo nekaj časa spal. Rana me je pričela boleti in zatekati. Ko se je stemnilo, sem nadaljeval pot, ter sem v mraku preplaval Savo nekje med Trbovljami in Zagorjem. Voda je bila ledena. Tako sem ves moker nadaljeval pot, predhodno sem pa odtrgal kos srajce in si obvezal rano. V večerni tišini sem slišal zopet streljanje, ki je prihajalo iz smeri od koder sem pobegnil in kričanje žrtev. Takoj mi je bilo jasno, da se satansko delo komunistov nadaljuje in da bodo tudi to noč streljali svoje nasprotnike. Bil sem zelo izčrpan in lačen od celonočnega potovanja, zato sem v bližnji vasi, za katero ime ne vem, sklenil prositi za nekaj mleka. Zavil sem v prvo hišo, kjer sem tudi dobil mleko, drugega nisem mogel zaužiti, ker nisem mogel odpirati ust vsled rane. Kroglja mi je namreč šla skozi tilnik, udarila v čeljustni sklep in izpod očesa izstopila. Ko sem odšel, so me zunaj že čakali oboroženi partizani in me prijeli. Peljali so me v njihovo pisarno in me zasliševali. Pri zasliševanju sem dal lažno ime in podatke in izjavil, da so me pred kratkim mobilizirali domobranci, da vozim njihovo opremo. Pri povratku, da so me zajeli Ustaši, mi zaplenili konje, mene pa so na begu obstrelili. Navidežno so mi verjeli, zaprli so me v neko drvarnico in za stražo postavili 13 letnega

partizana, katerega sem prevaril, da me je spustil na stranišče. Izrabil sem to priliko in pobegnil. Bežal sem proti gozdu, bil pa sem tako izčrpan, da sem se premikal tudi po vseh štirih samo, da sem čimpreje prišel v gozd. Ves čas so streljali za menoj. Na nadaljnjem potovanju sem se varoval naseljenih mest in sem po 5 dnevih prispel k stari materi. Po poti sem jedel listje in borovnice.

Pri stari materi sem se skrival tri tedne in s pomočjo zdravil, ki ji dobila stara mama, sem se za silo pozdravil. Ljudje so kmalu zvedeli, da sem prišel domov, zato so vsi tisti, ki so imeli svoje v emigraciji, prihajali iskat informacije zanje. Bilo je toliko obiskov, da so postali partizani pozorni in me začeli zasledovati. Moral sem pobegniti v gozd, od tam pa sem krenil proti Gorjancem,

kjer bi se lažje skrival s tam nahajajočimi se skrivači. Med potjo sem padel v partizansko zasedo, kateri sem uspel pobegniti, sem se pa radi tega zopet vrnil proti domu in se neopažen skrival pri sosedu, ki ima svojo hišo v bližini gozda. Naša hiša je bila ves ta čas pod stražo dan in noč, ker so me hoteli na vsak način dobiti v roke, vedoč da sem edina priča tega strahotnega pokolja.

Ker se je bližala zima, nismo pa mogli predvideti nebene spremembe, sem se s tovariši skrivači odločil prebiti se iz Titovine do zahodnih zaveznikov, kar nam je tudi brez posebnih težav uspelo, ter smo 18. oktobra 1945 prispeli v Trst, od tu pa krenemo v eno izmed slovenskih emigrantskih taborišč.

Za vse sem pripravljen pričati in tudi kraje pokazati.

MATICA MRTVIH

247. Pezdirc Tone, Dolenja vas-Črnomelj, posestnikov sin, star 26 let, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

248. Radoš Jože, Lokve-Črnomelj, oženjen, posestnik, podnarednik star 30 let, ubit leta 1943.

249. Flek Janez, Talči vrh-Črnomelj, posestnikov sin, star 21 let, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

250. Turk Jože, Jelševnik-Črnomelj, pekovski pomočnik, star 19 let, umrl v celovski bolnišnici leta 1945.

251. Brata: Starešinič Niko, Preloka pri Črnomlju, študent, poročnik, star 20 let, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

252. Starešinič Miko, Preloka pri Črnomlju, študent, star 19 let, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

253. Mihelič Tone, Podklanc, občina Sodražica, 22 let star, vrnjen iz Vetrinja.

254. Gornik Jože, Podklanc, občina Sodražica, 22 let star, vrnjen iz Vetrinja.

255. Lavrič Tone, Podklanc, občina Sodražica, 18 let star, vrnjen iz Vetrinja.

256. Levstik Jože, Podklanc, občina Sodražica, 23 let star, vrnjen iz Vetrinja.

257. Levstik Jože, Podklanc, občina Sodražica, 30 let star, odpeljan avgusta

1944 v Dachau in tam posredno od partizanov umrl.

258. Levstik Tone, Podklanc, občina Sodražica, 32 let star, vrnjen iz Vetrinja.

259. Belaj Ivan, Žignarice, obč. Sidražica, star 18 let, vrnjen iz Vetrinja.

260. Pirc Edo, Sodražica, 18 let star, vrnjen iz Vetrinja.

261. Pirc Drago, brat, Sodražica, 23 let star, vrnjen iz Vetrinja.

262. Modic Tone, Sodražica, star 23 let, vrnjen iz Vetrinja.

263. Nosan Alojzij, Sodražica, star 23 let, vrnjen iz Vetrinja.

264. Turk Rafko, Sodražica, star 19 let, vrnjen iz Vetrinja.

265. Krašovec Dominik, Sodražica, 27 let star, vrnjen iz Vetrinja.

266. Perušek Dominik, Sodražica, star 29 let, vrnjen iz Vetrinja.

Correo
Argentino
Suc. Cdad.
Lib. Gral.
San Martín

INTERES GENERAL
Concesión 4848

List Vestnik izhaja mesečno. Letna naročnina za Argentino 12 \$, po pošti 15, v USA 1.5 dolarja, isto za Kanado; za ostale pokrajine tej valutj primerno. — Za uredništvo in izdajatelja: Karel Škulj, Calle San Martín 20, Gral. San Martín. — Uprava: C. de los Derechos de la Ancianidad 130, Gral. San Martín FCNGSM, Prov. Bs. As. — Tisk Grote, Montes de Oca 320